

Ο Επίσκοπος και η κοσμική Δικαιοσύνη. Δικαιούται ο Μητροπολίτης Πάφου Τυχικός να προσφύγει στην πολιτική Δικαιοσύνη;

Ο Μητροπολίτης Πάφου Τυχικός με την από 8.1.26 επιστολή του προς την Ι. Σύνοδο της Εκκλησίας της Κύπρου ενημέρωσε ότι πρόκειται να προσφύγει -και ήδη χθες προσέφυγε, όπως εγγράφη στον τύπο- στα Πολιτικά Δικαστήρια για να μπορέσει να εξασφαλίσει δίκαιη δίκη στην υπόθεσή του.

Σε απάντηση στην επιστολή αυτή η Ι. Σύνοδος στο ανακοινωθέν της της 8.1.26 αναφέρει ότι «μελέτησε τις απαράδεκτες από απόψεως εκκλησιαστικού ήθους κινήσεις του για προσφυγή στα Πολιτικά Δικαστήρια, πράγμα το οποίο καταδικάζεται από τους ιερούς Κανόνες» και τον καλεί να «αποσύρει την προσφυγή του ή την πρόθεση προσφυγής του σε Πολιτικά Δικαστήρια».

α. Οι ιεροί κανόνες το απαγορεύουν; ΟΧΙ!

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα: Είναι απαράδεκτη «από απόψεως εκκλησιαστικού ήθους» και αντικανονική η προσφυγή του Μητροπολίτη Τυχικού στην κοσμική Δικαιοσύνη; Απαγορεύουν οι ιεροί Κανόνες την προσφυγή κληρικού στα πολιτικά Δικαστήρια; Απαγορεύει ο Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Κύπρου την προσφυγή στην κοσμική δικαιοσύνη;

Εν πρώτοις αξίζει να επισημάνουμε ότι το ανακοινωθέν (8.1.26) δεν τεκμηριώνει ούτε αιτιολογεί τον ισχυρισμό ότι τάχα είναι απαράδεκτη «από απόψεως εκκλησιαστικού ήθους» η προσφυγή στα κοσμικά Δικαστήρια. Επίσης δεν παραπέμπει ούτε καν αναφέρει -ως ώφειλε- κάποιον ιερό Κανόνα στον οποίο να θεμελιώνει τον ισχυρισμό ότι η προσφυγή στην κοσμική Δικαιοσύνη είναι αντικανονική.

Βέβαια υπάρχουν κανόνες οι οποίοι δεν επιτρέπουν στους κληρικούς να περιφρονήσουν την εκκλησιαστική Δικαιοσύνη, να αρνηθούν να την αξιοποιήσουν, και να μεθοδεύσουν μέσω της πολιτικής εξουσίας («Βασιλέα») να δικαστούν αποκλειστικά και μόνο σε Πολιτικά Δικαστήρια και όχι σε εκκλησιαστικά. Σε αυτή την περίπτωση ο κληρικός υπόκειται σε κανονικά επιτίμια.

Οι σχετικοί ιεροί Κανόνες είναι: Β-6 («καταφρονήσας των κατά τα προδηλωθέντα δεδογμένων»), Δ-9 («μη εγκαταλιμπανέτω τον οικείον επίσκοπον»), Αντιοχ-12 («τούτων ολιγορήσας»), Καρθ-15 (ή Καρθ-14) («παραιτούμενος το εκκλησιαστικόν δικαστήριον»).

Εμπίπτει η προσφυγή του Μητροπολίτου Τυχικού σε αυτή την περίπτωση που απαγορεύουν οι ιεροί Κανόνες; Προφανώς όχι!

Από τα μέχρι τώρα δημοσιευθέντα κείμενα και ιδιαιτέρως από την από 5.6.25 έκκλητο αναφορά του στο Οικουμενικό Πατριαρχείο -το πλέον επίσημο κείμενό του- ο Μητροπολίτης Τυχικός **ΟΥΤΕ ΑΡΝΗΘΗΚΕ ΟΥΤΕ ΑΡΝΕΙΤΑΙ τη ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ των ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ!** Αντιθέτως μάλιστα: **Ζητεί να δικαστεί από πραγματικό Εκκλησιαστικό Δικαστήριο με όλες τις προβλέψεις των ιερών Κανόνων και του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας του. Ζητεί να δικαστεί σωστά και αληθινά από τα προβλεπόμενα από την εκκλησιαστική δικονομία Όργανα (Ανακριτική Επιτροπή, Εκκλησιαστικό Εισαγγελέα, Ι. Σύνοδο νομίμως συγκροτούμενη ως δικαστήριο). Συνεπώς δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση του Μητροπολίτη Τυχικού οι προβλέψεις των ανωτέρω ιερών Κανόνων.**

β. Οι ιεροί Κανόνες το επιτρέπουν; ΝΑΙ!

Πέραν αυτού όμως υπάρχει ο **κανόνας 104 της Συνόδου Καρθαγένης (κατά το Πηδάλιο Καρθ-115)**, ο οποίος επακριβώς αφορά στην περίπτωση του Μητροπολίτη Τυχικού: *«Ἦρεσεν, ἵνα ὅστισδήποτε ἀπὸ τοῦ βασιλέως διάγνωσιν δημοσίων δικαστηρίων αἰτήσεις, τῆς ἰδίας τιμῆς στερηθεῖη. Ἐὰν δὲ κρίσιν ἐπισκοπικὴν ἀπὸ τοῦ βασιλέως αἰτήσεις, μηδὲν αὐτῶ ἐμποδίσοι».*

Ο Κανόνας προβλέπει ότι αν οποιοσδήποτε κληρικός ζητήσει από τον βασιλέα να παραπέμψει την υπόθεσή του για να δικαστεί όχι σε εκκλησιαστικό αλλά σε πολιτικό («δημόσιο») δικαστήριο να στερείται της ιερατικής του τιμής. **Αν όμως ζητήσει από τον βασιλέα να παραπεμφεί η υπόθεση σε εκκλησιαστικό δικαστήριο («κρίσιν επισκοπικήν») να μην εμποδίζεται και ασφαλώς δεν επιτιμάται.**

Ερμηνεύοντας τον Καρθ-104 (Πηδάλιο-115) ο Ζωναράς σημειώνει: *«Εἰ δε τις, φησὶν ο κανὼν οὗτος, ιερωμένος ὢν, προσέλθῃ τῷ βασιλεὶ αἰτῶν διάγνωσιν δημοσίων δικαστηρίων, ἤτοι πολιτικῶν καὶ αρχοντικῶν, στερηθήσεται τῆς ἰδίας τιμῆς, ἀντὶ του, καθαιρεθήσεται. Ἐὰν δε βασιλεὶ προσελθῶν, ἐπισκοπικὸν αἴτησιν δικαστήριον, ἤτοι*

συνέλευσιν επισκόπων κατά βασιλικήν πρόσταξιν γενησομένην και διαγνωμονήσουσαν, ου βλαβήσεται περί την επιτιμίαν»¹.

Την ίδια ερμηνευτική προσέγγιση ακολουθεί και ο **Βαλσαμών**: «Σαφής είναι ο παρών κανών. Διορίζεται γαρ τους ιερωμένους καθαιρείσθαι τους παραιτούμενους το εκκλησιαστικόν δικαστήριον, και ζητούντας από του βασιλέως δικάσαι τας αυτών υποθέσεις δημοσίους δικαστάς, ήτοι πολιτικούς. Τους δε ποριζομένους βασιλικάς προστάξεις χάριν του δικάσασθαι παρ' επισκόποις, ου θέλει βλάπτεσθαι»².

Ο **Αριστηνός** ερμηνεύει: «Δημοσίαν κρίσιν ο παρά του βασιλέως αιτών, ουκ επίσκοπος. Επίσκοπος ή κληρικός επ' εγκλήμασιν αιτιώμενος, και το εκκλησιαστικόν παραιτούμενος δικαστήριον, και παρά βασιλέως αιτών κοσμικούς δικαστάς, της ίδιας τιμής στερηθήσεται»³.

Τέλος, ο **Άγ. Νικόδημος** στο Πηδάλιο ερμηνεύοντας τον Καρθ-104 (Πηδάλιο Καρθ-115) γράφει: «Ο παρών κανών διορίζει, ότι όποιος επίσκοπος ή κληρικός **ζητήσει από τον βασιλέα να κριθεί η υπόθεσίς του εις πολιτικά κριτήρια, να καθαίρεται. Ει δε και ζητήσει από τον βασιλέα κριτήριο εκκλησιαστικόν, ήτοι να συναχθούν διά προσταγής του οι επίσκοποι και να θεωρήσουν την αυτού υπόθεσιν, τότε δεν θέλει επιτιμηθεί ως άτοπόν τι ποιήσας. Πάσαι γαρ αι Σύνοδοι Οικουμενικαί τε και τοπικαί τοιουτοτρόπως, ήτοι διά Βασιλικής προσταγής συνηθροίσθησαν»⁴.**

Σχετικός με τον Καρθ-104 (Πηδάλιο Καρθ-115) είναι και ο **Καρθ-15 (κατά το Πηδάλιο Καρθ-14)**, ο οποίος και αυτός θέτει ως προϋπόθεση για το επιτίμιο το αν ο κληρικός «**παραιτούμενος το εκκλησιαστικόν δικαστήριον, δημοσίοις θελήση καθαρθήναι δικαστηρίοις**».

Όμως, όπως ήδη αναφέραμε, ο Μητροπολίτης Τυχικός όχι μόνο δεν αρνείται, αλλά κατ' επανάληψιν έχει τονίσει ότι επιθυμεί να δικαστεί από εκκλησιαστικό δικαστήριο τηρουμένων όμως των δικονομικών προβλέψεων των ιερών κανόνων και του Καταστατικού Χάρτη.

Στην από 5.9.25 επιστολή του προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη ο Μητροπολίτης Τυχικός σημείωσε: «Εάν πάλι κρίνετε ότι οί καταγγελίες πρέπει να εξεταστούν παρακαλώ να αναπέμψετε την υπόθεσίν μου εις την Έκκλησίαν τής Κύπρου προς δικαίαν κρίσιν, υποχρεώνοντάς Την όμως να σεβασθῆ τις δικονομικες έγγυήσεις τῶν

¹ Γ. Α. Ράλλη-Μ. Ποτλή, Σύνταγμα των θείων και Ιερών Κανόνων, έκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη, 2002, τ. Γ, σ. 352-353.

² Ο.π.

³ Γ. Α. Ράλλη-Μ. Ποτλή, Σύνταγμα των θείων και Ιερών Κανόνων, έκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη, 2002, τ. Γ, σ. 353-354.

⁴ Πηδάλιον, έκδ. Β. Ρηγόπουλου, Θεσσαλονίκη 1991, σελ. 519.

ιερώων Κανόνων, τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου καὶ τὶς Διεθνεῖς Συμβάσεις περὶ δικαίας δίκης... Εἰς τὴν ἀντίθετην περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν ... ἡ ἰδία ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος [θελήσει] νὰ δικάσῃ τὴν οὐσίαν τῶν καταγγελιῶν, παρακαλῶ θερμῶς πρὸς ἀκριβεστέραν διαπίστωσιν τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς ἀληθείας, νὰ κληθοῦν πρὸς ἐξέτασιν α) ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Γεώργιος, β) τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ ἔγγραφον τὸ ὁποῖο ὁ Μακαριώτατος ἀνέγνωσε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 22ας Μαΐου ἐ.ἔ. ..., γ) οἱ μάρτυρες κατηγορίας τοὺς ὁποίους θὰ προτείνῃ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, δ) οἱ μάρτυρες ὑπερασπίσεως τοὺς ὁποίους ἔχω ἐγὼ νὰ προτείνω καὶ οἱ ὁποῖοι ἤδη εἶναι ἔτοιμοι καὶ παρακαλοῦν ὄλως ἰδιαιτέρως νὰ καταθέσουν μετὰ λόγου γνώσεως διὰ τὴν ὑπόθεσιν. Τέλος, γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς παρακαλῶ νὰ δοθῇ ἡ δυνατότης νὰ ἐξετάσω τοὺς ἀνωτέρω ἀναφερομένους μάρτυρας, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ ἡ περὶ Ὑμᾶς Ἁγία Σύνοδος σαφὴ καὶ πλήρη γνώση τοῦ ἀνυποστάτου τῶν εἰς βᾶρος μου καταγγελιῶν καὶ νὰ διευκολυνθῇ στὴν τελικὴ ἀπόφασί Της».

Με ἄλλα λόγια ὁ Μητροπολίτης Τυχικός ὄχι μόνο δεν αρνείται ἀλλὰ επιμόνως ζητᾷ νὰ δικαστεῖ ἀπὸ ἐκκλησιαστικὸ Δικαστήριον τηρουμένων ὁμῶς τῶν κανονικῶν προβλέψεων γιὰ δίκαιη δίκη.

γ. Καὶ ὁ Καταστατικὸς Χάρτης το ἐπιτρέπει!

Επι πλέον δε, **στον Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου** προβλέπεται ὅτι ἡ Κυπριακὴ κοσμικὴ Δικαιοσύνη μπορεῖ νὰ ἐλέγχει τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς δικαστὲς κατὰ τὴν ἀσκῆση τῶν καθηκόντων τους! Πιο συγκεκριμένα: τὸ **ἀρθρο 48 (Παράρτημα Β ΙΙ, τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη)** προβλέπει ὅτι **επαναλαμβάνεται ἐκκλησιαστικὴ δίκη «εφ' ὅσον προέκυψε οὐσιώδης παράβασις καθήκοντος δικαστοῦ, ἐν σχέσει πρὸς τὴν συγκεκριμένην δίκην, βεβαιωθείσα, ἢ ἰσχυρῶς πιθανολογομένη, κατόπιν δικαστικῆς ἐξετάσεως, ἐνώπιον ἐκκλησιαστικῆς, ἢ πολιτειακῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ἔστω καὶ ἀν αὐτὴ δὲν ἀπέληξεν εἰς καταδίκην τοῦ δικαστοῦ».**

Αναλύοντας τὴν διάταξη αὐτὴ προκύπτει ὅτι **στον Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου** προβλέπεται ὅτι ἡ «**πολιτειακὴ δικαστικὴ ἀρχή**», δηλαδή ἡ κοσμικὴ Κυπριακὴ Δικαιοσύνη, δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἀν σε μίᾳ διαδικασίᾳ ἐκκλησιαστικῆς δίκης «**προέκυψε οὐσιώδης παράβασις καθήκοντος δικαστοῦ**» καὶ εἰάν ἡ παράβασις αὐτὴ «**βεβαιωθεί ἢ ἰσχυρῶς πιθανολογηθεῖ**» τότε ἡ ἐκκλησιαστικὴ δίκη ἐπαναλαμβάνεται! Ἀντιλαμβανόμεσθε, λοιπόν, τὴν ἀνησυχία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ἀν θελήσει τὸ Ἀνώτατο Κυπριακὸ Δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ ἀν ὑπάρχει «**οὐσιώδης παράβασις**» στὴν διαδικασίᾳ τῆς 22ας Μαΐου 2025 με τὴν ὁποῖα κηρύχθη ἐκπτώτος ὁ Μητροπολίτης Τυχικός!

Είναι προφανές ότι η αξιοποίηση της δυνατότητας αυτής από τον Μητροπολίτη Τυχικό, την οποία δυνατότητα ο ίδιος ο Καταστατικός Χάρτης παρέχει, δεν συνιστά κανονικό αδίκημα.

Επιπλέον δε, δεν συνιστά προσβολή της Εκκλησίας της Κύπρου ούτε φαλκίδευση του αυτοδιοικήτου της αλλά αντίθετα προστατεύει στο Σώμα του Χριστού από τις άδικες κρίσεις της Ηγεσίας. Γιατί προσβολή της αξιοπρέπειας και του αυτοδιοικήτου της Εκκλησίας συνιστά η αίσθηση των εκκλησιαστικών Ηγετών ότι είναι ανεξέλεγκτες οι προφανώς άδικες δικαστικές τους κρίσεις εις βάρος των υφισταμένων τους. Όταν μάλιστα και η ίδια η Πατριαρχική Σύνοδος (17.10.25) κάνει δεκτό το κύριο σκεπτικό της εκκλήτου αναφοράς του Μητροπολίτου Τυχικού και διαπιστώνει δικονομικές «παραλείψεις» -ουσιαστικά λόγος ακυρότητας της διαδικασίας- ποιος θα αποκαταστήσει την εκκλησιαστική τάξη, όταν οι αρμόδιοι εκκλησιαστικοί Ηγέτες το αρνούνται; Αυτή την αποκατάσταση της εκκλησιαστικής τάξης έρχεται να επιβάλει το άρθρο 48 (Παραρτήματος Β ΙΙ του Καταστατικού Χάρτη).

Τέλος, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η υπ' αριθμ. 2300/9.10.1981 εγκύκλιος της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος με την οποία με πολύ ευγένεια και λεπτότητα προτρέπονται οι κληρικοί να αποφεύγουν να προσφεύγουν στα κοσμικά δικαστήρια αρκούμενοι μόνο σε ενώπιον της Ι. Συνόδου προσφυγή. Παρ' όλα αυτά η Ιεραρχία δεν απαγορεύει πλήρως την προσφυγή στην κοσμική Δικαιοσύνη ούτε επισύρει κανονικά επιτίμια και σημειώνει: *«Επειδή δε είναι δυνατόν να ισχυρισθώ κανείς ανάμεσά σας ότι έτσι αποστερείται τάχα από ένα νόμιμον δικαίωμα, που απολαύει κάθε Έλλην πολίτης, παρατηρούμεν ότι δεν επιθυμούμεν να σας στερήσωμεν το δικαίωμά σας να κρίνετε τας υποθέσεις σας εις ανώτερον βαθμόν αλλά θέλομεν να αντιληφθείτε, ότι βαθείά μας επιθυμία είναι να καταφεύγετε εις τας περιπτώσεις αυτάς, προς το Ανώτατον Εκκλησιαστικόν όργανον, δηλ. την Ι. Σύνοδον που είναι εις θέσιν να κρίνη ακριβοδικαίως την υπόθεσίν σας και να αποκαταστήση τυχόν ενεργηθείσας αδικίας»* και καταλήγει η Ελληνική Ιεραρχία: *«Μην αμφιβάλλετε δε ότι οι εκάστοτε συγκροτούντες το ιερόν αυτό Σώμα Ιεράρχαι, διαπνεόμενοι και αυτοί από το ίδιον αυτό πνεύμα της χριστιανικής δικαιοσύνης και αγάπης, θα πράττουν το καθήκον των εις το ακέραιον και θα ικανοποιούν την δίψα σας διά το δίκαιον κατά τον καλύτερον τρόπον».*

Αν τα ανωτέρω αναφερόμενα από την Ιεραρχία της Εκκλησίας τη Ελλάδος είχαν εφαρμογή στην Εκκλησία της Κύπρου το τελευταίο εξάμηνο, δεν θα υπήρχε κανένας λόγος ο Μητροπολίτης Τυχικός να *«ζητήσει από τον βασιλέα (=Κυπριακή Δικαιοσύνη) κριτήριο εκκλησιαστικόν, ήτοι να συναχθούν διά προσταγής του οι επίσκοποι και να*

θεωρήσουν την αυτού υπόθεσιν» (Αγ. Νικόδημος) δηλαδή να δικάσουν βάσει των ισχυουσών διατάξεων. Επειδή, λοιπόν, δεν υπάρχει στην Κύπρο αυτό που αναφέρει η Ελληνική Ιεραρχία, ο Μητροπολίτης Τυχικός **αναγκάστηκε να προσφύγει στον «Καίσαρα», στην κοσμική κυπριακή Δικαιοσύνη, ζητώντας δίκαιη εκκλησιαστική δίκη** και για το λόγο αυτό, σύμφωνα με το Πηδάλιο, **«δεν θέλει επιτιμηθεί ως άτοπόν τι ποιήσας».**

Συμπερασματικά:

Οι ιεροί Κανόνες απαγορεύουν σε κληρικούς να περιφρονήσουν την εκκλησιαστική δικαιοσύνη, να αρνηθούν να δικαστούν σε εκκλησιαστικά δικαστικά όργανα και να μεθοδεύσουν μέσω της κοσμικής εξουσίας να δικαστούν από την κοσμική Δικαιοσύνη. Αντίθετα οι ιεροί κανόνες επιτρέπουν στους κληρικούς να ζητήσουν τη συνδρομή της πολιτικής εξουσίας ώστε να μπορέσουν να δικαστούν σε εκκλησιαστικά Δικαστήρια βάσει των ιερών κανόνων και των σχετικών εκκλησιαστικών διατάξεων (π.χ. Καταστατικός Χάρτης).

Τέλος, ο Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Κύπρου παρέχει τη δυνατότητα στην κοσμική Δικαιοσύνη της Κυπριακής Δημοκρατίας να αποκαθιστά αδικίες της εκκλησιαστικής Δικαιοσύνης ελέγχοντας δικαστικά τη συμπεριφορά των εκκλησιαστικών Δικαστών σε συγκεκριμένη δίκη. Εάν μάλιστα βεβαιωθεί ή πιθανολογηθεί ισχυρώς «ουσιώδης παράβασις του δικαστού» η δίκη επαναλαμβάνεται.

Ασφαλώς και δεν μπορούμε να προδικάσουμε ή να γνωρίζουμε την έκβαση μιας προσφυγής σε πολιτικά Δικαστήρια. Αυτό που όμως γνωρίζουμε πολύ καλά είναι ότι η εκκλησιαστική ιστορία έχει δείξει ότι ο ιερός Χρυσόστομος πέθανε μακριά από την επαρχία του, έκπτωτος, εξόριστος, καθηρημένος και αφορισμένος αλλά παραμένει πάντα μέσα στους αιώνες ο μεγάλος Χρυσόστομος! Και μαζί με αυτόν οι λίγοι που του συμπαραστάθηκαν διωγμένοι, κατατρεγμένοι, καθηρημένοι και αφορισμένοι από την τότε παντοδύναμη και θρασύτατη εκκλησιαστική εξουσία της Κωνσταντινούπολης, της Αλεξάνδρειας και της Αντιόχειας...

Γιατί τον τελευταίο λόγο στην Εκκλησία τον έχει πάντοτε ο ίδιος ο Χριστός!

Ευτυχώς...

Αναστάσιος Γκοτσόπουλος

Πρεσβύτερος